

סדר הלימוד ליום ל שבט [יום 148 בשנה]

הסוד הזה סוד הארון שעומד בחשבון ממה שהוא נוטל וממה שהוא מקבל וממה שיש בו. וממה הוא מקבל? שהוא שני צדדים, ולוקח מאותם שני צדדים. ועל כך אמה היא בצד זה ואמה בצד זה, וחצי ממנו. ומשום כך, (שמות כה) אמתים וחצי ארכו. אמתים משני צדדים, וחצי שלו, הרי זה בארך. ברחב ובגובה אמה וחצי, אחד מאותו צד יותר, שנוטל כמו שימין ושמאל, וחצי שלו. שהרי אין שורה הדבר אלא על דבר, ומשום כך חצי בכל חשבון וחשבון, ומשום כך הארון מקבל מהכל ועומד בסוד החשבון של הכל.

והרי פרשוה, על מה הוא מצפה בזהב בפנים ובחוץ, והרי הוא שעור לעמד במדידה ראשונה? והכל עומד בסוד אחד. השלחן כמו כן, שמודד באותו השעור הראשון.

אבל מדידת הארון הזו, שעומדת בסוד התורה ובאותה מדה ראשונה שאמר אבא, אין בה לעשות שעור יותר כמו שהוא גלה בסוד לחכמים העליונים לדעת בה את סוד החכמה, להבחין בין טוב לרע, בין חכמה עליונה לחכמה אחרת, כלם מעשים אחרים, כלם במדידת האמה באותה המדה, פרט למדת החשן שהיא זרת, והרי פרשוה.

בא וראה, הכתנת (אף על גב) של כלם נעשו בסוד הקדש, הכל הוא בסוד של שש, ובמעשה של שש, ועומד בשש. וכלם תקונים להתלבש ולהתקין בהם שש ובסוד של שש.

והכל בסוד של קו המדה. וקנה המדה באותה מדידת יחזקאל, משום שהוא בית להתקיים (משום זה הבית לא התקיים) במקומו באותם כתלים, באותן חומות, באותם פתחים ובאותן דלתות כדי להיות הכל במדידה.

אבל לעתיד לבא מה כתוב באותה המדה? (יחזקאל מא) ורחבה ונסכה למעלה למעלה. בשעה שיתחילו לבנותה, קנה המדה הזה עולה למעלה למעלה, לארך ולרחב, שתהיה התפשטות הבית לכל הצדדים ולא יסתכלו עליה לרע, כמו שבארוה, שכתוב (זכריה ט) ודמשק מנוחתו. שהרי באותו זמן לא ימצא דין בעולם, משום כך

הכל מתקיים על מקומו בקיום שלם, כמו שנאמר (שמואל-ב ז) לא ירגז עוד ולא יסיפו בני עולה לענותו וגו'.

ובא ראה, כל המדות וכל המדידות, כלן עומדות בעולם הזה, (וכל המדידות של המשפך הזה והבית הזה, כלם) כדי לקיים את העולם הזה בסוד כמו שלמעלה, לקשר את העולם הזה בעולם שלמעלה, להיות הכל אחד בסוד אחד. ובאות זמן שהקדוש ברוך הוא יתעורר לחדש את העולם, אז ימצאו כל העולמות בסוד אחד, וכבודו של הקדוש ברוך הוא בכל, ואז כתוב (זכריה יד) ביום ההוא יהיה ה' אחד ושמו אחד.

פתח רבי יהודה אחריו ואמר, (תהלים כה) סוד ה' ליראיו ובכריתו להודיעם. פסוק זה הרי פרשוהו, אבל סוד ה' ליראיו – אותו סוד עליון שעומד בגניזות, (שהוא סתום וגנוז) לא עומד אלא ליראיו, שהם יראים מהקדוש ברוך הוא תמיד, והם ראויים לאותם סודות עליונים, ושיהיו אותם סודות עליונים בגניזות ובנסתר כראוי, משום שהם סודות עליונים. אבל ובכריתו להודיעם – הסוד שהוא עומד בכרית הקדש, להודיעם, משום שהוא מקום שעומד להגלות ולדעת. ועוד, סוד ה' ליראיו – שהם סודות העומדים ביראה, ואותם יראי חטא יראים בהם באותם סודות עליונים. אבל ובכריתו להודיעם – לדעת ולפרש דברים, משום שאותם הדברים עומדים לפרוש.

בא וראה, בארבעים ושנים אותיות נחקק העולם והתקיים, וכלם עטרה של השם הקדוש. כשמצטרפות, עולות באותיות שלמעלה ויורדות למטה, מתעטרות בעטרות בארבעת צדדי העולם, ויכול להתקיים.

אחר כן יצאו האותיות ובראו את העולם למעלה ומטה, בעולם היחוד ובעולם הפרוד, ונקראים (שיר השירים ב) הרי בתר, הרי הפרוד שנשקים, כשצד הדרום מתחיל לקרב אליו, ואז המים שופעים, ובכח הזה שלמעלה שופע, והכל הוא בשמחה. **כשהמחשבה עולה** ברצון של השמחה מטמיר כל הטמירים, מגיע ושופע מתוכה זהר אחד, ומתקרבים זה בזה, והרי פרשוה.

ואותן ארבעים ושנים אותיות הן סוד עליון, ובהן נברא העולם העליון והעולם התחתון, והן הקיום וסוד כל העולמות. ועל

שֶׁהֵן סוּד הָעוֹלָמוֹת, כְּתוּב סוּד ה' לִירָאוֹ וּבְרִיתוֹ לְהוֹדִיעֵם. זֶה סוּד
הָאוֹתִיּוֹת הַחֲקוּקוֹת בְּהֶצְנֵעַ, מִפְּרָשׁוֹת בְּחֻקֵּי קוּתִיּוֹ בְּגִלְיָי.

כְּתוּב (שמות כו) וְנָתַתְּ אֶל חֹשֶׁן הַמִּשְׁפָּט אֶת הָאוּרִים וְאֶת הַתְּמִים,
וְהָרִי פִּרְשׁוּהָ. אֶת הָאוּרִים - שְׁמַאֲרִים סוּד הָאֶסְפֶּקְלָרְיָה
הַמְּאִירָה, וְזוּהִי חֲקִיקַת הַשֵּׁם הַקְּדוֹשׁ בְּסוּד שֶׁל אַרְבָּעִים וּשְׁתַּיִם
שְׁבָהֵן נִבְרָאוּ הָעוֹלָמוֹת וְהָיוּ מְשַׁקְּעוֹת בּוֹ. וְאֶת הַתְּמִים - סוּד אוֹתֵן
הָאוֹתִיּוֹת שְׁכֻלּוֹלוֹת בְּמָקוֹם הָאֶסְפֶּקְלָרְיָה שְׁאִינָה מְאִירָה, וְהִיא
מִתְנַהֶגֶת (נְאוּדָה) בְּע"ב אוֹתִיּוֹת חֲקוּקוֹת, שֶׁהֵן סוּד הַשֵּׁם הַקְּדוֹשׁ, וְכֻלָּן
נִקְרְאוֹת אוּרִים וְתְמִים.

בֵּא וּרְאֵה, כְּשִׁאוֹתֵן אוֹתִיּוֹת מְשַׁקְּעוֹת שֵׁם, בְּאוֹתוֹ כַּח, מְאִירוֹת
אוֹתִיּוֹת אַחֲרוֹת בְּחֻקֵּי קִיקַת אוֹתָם שְׁמוֹת הַשְּׁבָטִים, וּמְאִירִים אוֹ
נִחְשָׁכִים, וְהַכֹּל הוּא בְּסוּד אוֹתֵן הָאוֹתִיּוֹת שֶׁל הַשְּׁמוֹת הַקְּדוֹשִׁים
כְּמוֹ שְׁאֻמְרָנוּ. וְאוֹתֵן הָאוֹתִיּוֹת שֶׁל הַשְּׁמוֹת הַקְּדוֹשִׁים בְּאוֹת עַל סוּד
הַתּוֹרָה, וְכֹל הָעוֹלָמוֹת בָּאִים (נִבְרָאוּ) בְּסוּד שֶׁל אֱלוֹ הָאוֹתִיּוֹת.
הַשְּׁמוֹת הֵלְלוּ הָיוּ גְנוּזִים מְשַׁקְּעִים שֵׁם, וּבְשְׁמוֹת הַשְּׁבָטִים הָיוּ
הָאוֹתִיּוֹת שְׁלָהֶם בּוֹלְטוֹת לְמַעַלָּה. וְעַל כֵּן הַכֹּל מְסוּד אוֹתֵן
הָאוֹתִיּוֹת, וְהַכֹּל בְּאֻרָנוּ.

וְהָרִי נֹאמֵר בְּסוּד הָאוֹתִיּוֹת שֶׁל הַתּוֹרָה. ב' - שֶׁהַתּוֹרָה הַתְּחִילָה בָּהּ,
וְהָרִי פִּרְשׁוּהָ, ב' בְּרָא וְדָאִי בְכַח עֲלִיוֹן, בְּתַקְּףָ שֶׁל סוּד אוֹתֵן
הָאוֹתִיּוֹת. ב' נִקְבָּה, א' זָכַר. כְּמוֹ שֶׁב' בְּרָא, גַּם כָּךְ א', הוֹצִיא אוֹתִיּוֹת,
כֹּל כֹּל עֲשָׂרִים וּשְׁתַּיִם הָאוֹתִיּוֹת.

ה' - זוּג אֶחָד עִם שְׁמַיִם לְתַת לָהּ חַיִּים וְלְהַשְׁרוֹת לָהּ. ו' - הָאֶרֶץ,
לְתַת לָהּ מְזוֹן וּלְתַקֵּן לָהּ סְפוּקָה הַרְּאוּיָה לָהּ. וְסוּד זֶה בְּרָאשִׁית וְגו',
עַד הַשְּׁמַיִם וְאֶת הָאֶרֶץ. ו' וְאֶת - כֹּל שֶׁל עֲשָׂרִים וּשְׁתַּיִם אוֹתִיּוֹת,
וְנִזְוֹנִית הָאֶרֶץ, וְהָאֶרֶץ כּוֹלֶלֶת אוֹתֵן לְתוֹכָהּ, כְּמוֹ שְׁנֹאמֵר (קֵהֶלֶת א) כֹּל
הַנְּחָלִים הַלְּכִים אֶל הַיָּם. וְהֵינּוּ סוּד וְאֶת הָאֶרֶץ, שְׁכּוֹנֶסֶת הַכֹּל לְתוֹכָהּ
וּמְקַבֶּלֶת אוֹתָם. הָאֶרֶץ נוֹטֶלֶת ו' וּמְקַבֶּלֶת אוֹתָהּ לְהַזּוֹן.

וְסוּד זֶה, שְׁאִין הַמִּשְׁכָּן נִתְקַן אֶלָּא עַל יְדֵי מֹשֶׁה, מִשּׁוּם שְׁמֵאוֹתוֹ צַד
מִתְעוֹרְרַת דְּרָגָה אַחֲרַת עֲלִיוֹנָה לְהַעֲמִידוֹ וְלְהִיּוֹת קִיּוּם שֶׁל
הַכֹּל. וְסוּד זֶה - וַיִּקַּם מֹשֶׁה אֶת הַמִּשְׁכָּן. קִיּוּמוֹ הָיָה בְּאוֹתֵן אוֹתִיּוֹת
שְׁנִבְרָאוּ בְּהֵן שְׁמַיִם וְאֶרֶץ.

ומשום כף את כל מעשי המשכן היה בצלאל עושה אותם בסוד חקיקת (צרוף) האותיות שנבראו בהן שמים וארץ, ולכן נקרא בצלאל, משום שבצלאל היה יודע חקיקת (צרוף) האותיות שבהן נבראו שמים וארץ. ואם בצלאל לא היה יודע אותן, לא היה יכול לעשות את אותן עבודות המשכן. מה הטעם? אלא, כמו שהמשכן העליון לא היה ולא היו מתקנים כל מעשיו אלא באותו סוד של אותן אותיות, אף כאן במשכן שלמטה לא היה ולא נתקן אלא בסודות אותן האותיות.

בצלאל היה מצרף אותן אותיות, ובסוד כל צרוף וצרוף היה עושה אמנות. וכל מעשה ומעשה של המשכן, בכל צרוף היה עושה אמנות אחת, וכל מה שראוי לה. וכן בכל מעשי המשכן וכל אותם הפרקים והתקונים של המשכן, הכל היה בצרוף אותיות השם הקדוש.

ובשבא להקימו, לא יכול היה להקימו. מה הטעם? משום שהרצון שעולה על אותן האותיות לא נמסר אלא למשה לבדו, והוא היה יודע אותו הרצון שעולה לאותן אותיות, ועל כן הוקם המשכן על ידו, שכתוב ויקם משה. ויתן משה. וישם משה. ובצלאל לא היה יודע, ולא יכול היה להעמידו.

פתח רבי יצחק אחריו ואמר, (תהלים כא) ה' בעזך ישמח מלך ובישועתך מה יגיל מאד תאות לבו וגו', חיים שאל ממך וגו'. את השירה הזו לא אמר דוד אלא על תשבחתה של כנסת ישראל, שהקדוש ברוך הוא משמח אותה בשמחת התורה שנקראת עז, שכתוב (שם כט) ה' עז לעמו יתן וגו'. ישמח מלך - זה הקדוש ברוך הוא (זו כנסת ישראל) שנקרא מלך, שכתוב (דברים לג) ויהי בישרון מלך.

ובישועתך מה יגיל מאד - זו ישועת הימין, כמו שנאמר (תהלים ס) הושיעה ימינה וענני. ותושע לו ימינו. (דבר אחר) מה יגיל מאד, "יתרה, וזהו סוד ברית הקדש, שהוא שמחת הכל (שלה), והכל נאמר על המלך הזה.

חיים שאל ממך נתתה לו ארץ ימים עולם ועד. מכאן למדנו שלדוד המלך לא היו חיים כלל, פרט לזה שאדם הראשון נתן לו משלו. והרי בארוה, שדוד המלך התקיים שבעים שנה, ואותן שבעים

שנים נתן לו הקדוש ברוך הוא מאותן שנים של אדם הראשון, ובהן הוא התקיים, ונתנה לו אריכות ימים בעולם הזה ובעולם הבא, ועל זה - חיים שאל ממך נתתה לו.

גְּדוּלָּה כבודו, משום שהוא גדול, שכתוב (שם קמז) גדול אדונינו ורב כח. ודאי נקרא גדול, וסוד זה - (בראשית א) ויעש אלהים את שני המארת הגדלים. גדולים היו ודאי. ועם כל זה הוא נקרא גדול, כמו שנאמר גדול אדונינו ורב כח. והקדוש ברוך הוא לא נקרא גדול אלא בזה, שכתוב (תהלים מח) גדול ה' ומהלל מאד בעיר אלהינו הר קדשו. במה הוא גדול? בעיר אלהינו הר קדשו.

כִּי תשיתהו ברכות לעד (תהלים כא). כי תשיתהו ברכות, משום שזוהי ברפת כל העולם, וכל הברכות של כל העולם מכאן יוצאות, וזוהי ברכה. וסוד זה - והיה ברכה. שהרי כאן שורות כל הברכות שלמעלה ומכאן יוצאות לכל העולם, ולכן נקראת ברכה.

תַּחֲדָהוּ בשמחה. כתוב כאן תחדהו בשמחה, וכתוב שם (שמות יח) ויחד יתרו, משום שעתיד הקדוש ברוך הוא להקים את כנסת ישראל מן העפר ולהחזיק בה בסוד הימין, ולחדש אותה חדוש הלבנה בשמש.

כְּתוּב תחדהו בשמחה את פניך. את פניך - להיות לפניך ולהיות בשמחה כנגד פניך באותה שלמות שתשתלם באותו הזמן, שהרי בזמן שנחרב בית המקדש, התרוקנה מכל מה שהתמלאה, כמו שנאמר (ירמיה טו) אמללה ילדת השבעה. וכתוב (יחזקאל כו) אמלאה החרבה.

בֵּא וראה, באותו זמן שהקים משה את המשכן, הסתכל בכל אותן העבודות שהיו כראוי, ואז הקים אותן. וכל אותן העבודות שיהיו בו במשכן, את כל אחת ואחת הביאו למשה. וסוד זה - (תהלים מה) בתולות אחריה רעותיה מוכאות לה. מוכאות לה, שכתוב ויביאו את המשכן אל משה.

תוספתא

השלמה מההשמטות (סימן ה)

מִצְוָה להקריב קרבן, שהוא התחדשות של הלבנה בכל חדש וחדש, ובהתחדשות שלה לקרב האהבה למעלה ולמטה ולהעביר הזהמא מבית המקדש, וקרוב של ראש חדש עולה למעלה

כדי להמשיך הארת הפנים ממקור העליון למטה, שזה נצרך משום מעוט והקטנת הלבנה, והשעיר ההוא של ראש חדש העביר זהמא והרחיק אותו שלא יכסה את הלבנה, ואז המשיך המשכות אצלה ממעלה למטה ומאירה הלבנה כמו שנאה. מפני שהשעיר מפנה הזהמא תמיד מהמקדש, וגורם להמשיך האור מלמעלה למטה, וקרוב זה עולה למעלה, ומפני כן כתוב בו (במדבר כט) חטאת לה, משום הזהמא ההיא שמכסה את הלבנה, והוא סוד שכתוב (בראשית ד) לפתח חטאת רבץ.

ואם תאמר, מדוע כתוב חטאת לה' – אלא ודאי השעיר ההוא מעביר החטאת ההיא וגורם להמשיך האור ממעלה. וזהו ושעיר עזים אחד לחטאת לה'. לחטאת – להעביר לו מן המקדש. לה' – להמשיך האור מלמעלה. שפאשר החטאת מעברת, אותו אור ושמחה יורד ממעלה למטה. ועל זה עולה קרבן זה למעלה וקרוב זה נקרא כפרה, לפנות המקדש ולהעביר הזהמא:

למה ויביאו אל המשכן? משום שהרי באותה שעה היה הזנוג של משה להזדוג, ועל זה ויביאו את המשכן אל משה, כמו שמביאים פלה לבית החתן. משום שבראשונה צריך להכניס את הפלה לחתן, כמו שנאמר (דברים כב) את בתי נתתי לאיש הזה לאשה. ואחר כך הוא יבא אליה, שכתוב (בראשית ל) ויבא אליה. וכתוב (במדבר יז) ויבא משה אל אהל העדות.

וכאן מה כתוב? ולא יכל משה לבא אל אהל מועד כי שכן עליו הענן וגו'. מה הטעם? משום שהיא היתה מתתקנת, כאשה הזו שמתתקנת ומתקשטת לבעלה, ובאותה שעה שהיא מתקשטת, לא ראוי לבעלה להכנס אליה. ועל כן, ולא יכל משה לבא אל אהל מועד כי שכן עליו הענן. משום כך, ויביאו את המשכן אל משה. עוד מה כתוב? וירא משה את כל המלאכה וגו'.

בא וראה, בכל המעשים של המשכן, בכלם היה גון של תכלת, משום שתכלת הוא גון להתעטר בסוד כל הגונים. מה כתוב? ויעשו את ציץ נזר הקדש וגו', ויתנו עליו פתיל תכלת וגו', והרי פרושה בסוד הכתוב, (שמות כח) ועשית ציץ זהב טהור ופתחת עליו פתוחי חתם קדש לה'. ויכתבו עליו מכתב פתוחי חותם קדש לה'.

תוספתא

בסודות העליונים. צורות קמוטות נמצאות, אלו עולות ויורדות ואלו עומדות על קיומן. גלגלים הסובבים היו קימים מאותו זמן שהעפר התכנס. אלו הגלגלים סובבים העולם בסבוב. **בסבוב** שסובבים המדבריות, שליטת הקליטה בתוכם. גלגל אחד יש בתוכם. הגלגל הזה סובב ולא סובב, עומד בשנים עשר אלף עולמות ונמצא ביניהם, עולה ויורד בתוכם.

תחת אותו גלגל עומד עמוד אחד שנעוץ עד לתהום הגדולה, ובו מתגלגלים אבנים בתוך התהומות, הם עולים ויורדים. ואותו עמוד עומד עליהם, נוסע ולא נוסע, נעוץ מלמעלה למטה, סובבים מאתים ועשרים גלגלים אחרים סביב אותו העמוד.

אותו גלגל אחר שעליו שעומד בשנים עשר אלף עולמות, הוא סובב לתוך המשכן, סובב ולא סובב. אותו משכן עומד על שנים עשר אלף עולמות, ובו עומד אותו פרוז שקורא: השמרו מהגלגל שסובב.

מי שהוא בעל עינים בהשכל, ידע ויתבונן בחכמת רבונו, וידע שאותם דברים עליונים שמפתחות רבונו עומדים שם, שהם טמונים בתוך המשכן הקדוש. אשריהם בעולם הזה ואשריהם בעולם הבא. עליהם כתוב, (תהלים פד) אשרי אדם עוז לו כף מסלות בלבכם. (שם סה) אשרי תבחר ותקרב ישכן חצריה נשבעה בטוב ביתך קדש היכלך. (ע"כ תוספתא)

בסוד המשכן עומדים סודות עליונים בסוד השם הקדוש (העליון) אדנ"י, זהו סוד המשכן, כמו הסוד העליון, סוד הארון, ככתוב (יהושע ג) הנה ארון הברית ארון כל הארץ. ארון כל הארץ – זהו הסוד הקדוש של השם של אל"ף דל"ת נו"ן יו"ד. וזהו כמו שהסוד של השם הקדוש העליון ידו"ד. והאותיות הללו כמו הללו. **א'** היא י', סוד של יו"ד (זה) כמו זה א', ויהרי פרשוה. ד' היא סוד ה', וזה כמו זה, והכל כצורה וסוד של אהד. נ' היא סוד האות ו'. ואף על גב שזה זכר וזו נקבה, אבל זו נכללת בזו, ויהרי פרשוה ן' ו' היא באמצע, משום שהוא כלל אהד. ה' היא סוד האות י', (י' היא סוד האות ה') משום שכאן (של ה') זוהי חכמה קטנה, שנקראת חכמת שלמה.

וְהָאוֹתִיּוֹת נִכְלְלוּ אֵלֶּה בְּאֵלֶּה, וְהִכְלִי אֶחָד, כְּלוּלִים אֵלֶּה בְּאֵלֶּה, וְהִכְלִי אֶחָד, וְהִכְלִי הוּא סוּד אֶחָד בְּאוֹתִיּוֹת קְדוּשׁוֹת. וְלָכֵן הַמְשָׁכָן שְׁלֵמֻטָּה בְּאַרְץ עוֹמֵד בְּסוּד הַמְשָׁכָן הָעֲלִיּוֹן, וְאוֹתוֹ מְשָׁכָן עֲלִיּוֹן עוֹמֵד בְּסוּד שֶׁל מְשָׁכָן אַחֵר עֲלִיּוֹן עַל הַכֹּל. וְהִכְלִי כְּלוּל זֶה בְּזֶה לְהִיּוֹת אֶחָד, וְלָכֵן כָּתוּב (שְׁמוֹת כו) וְהָיָה הַמְשָׁכָן אֶחָד.

כָּתוּב, (בַּמִּדְבָּר כד) רֵאשִׁית גֹּזִים עֲמֶלֶק וְאַחֲרֵיתוֹ עַדֵי אֲבֹד. בֵּא וּרְאֵה, בַּיּוֹם שֶׁהוֹקֵם הַמְשָׁכָן שֶׁהֵקִים אוֹתוֹ מִשָּׁה, כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמָר, שְׁכַתוֹב וַיִּקֶּם מִשָּׁה אֶת הַמְשָׁכָן, שֶׁלֹּא הָיָה יָכוֹל לָקוּם עַד שֶׁהוּא הֵקִים אוֹתוֹ. לְגַבִּירָה שְׁאִין רְשׁוֹת לְאִישׁ אַחֵר לְהִקְיָמָה אֵלֶּה בְּעֵלָה. אִךְ כָּאֵן, כָּל אוֹתָם הָאֲמֻנִים, כֻּלָּם בָּאוּ לְהֵקִים אֶת הַמְשָׁכָן, וְלֹא יָכֹל לְעֹמֵד עַל יְדֵיהֶם, עַד שֶׁבֵּא מִשָּׁה וְהֵקִים אוֹתוֹ, מִשׁוּם שֶׁהוּא הָיָה בְּעַל הַבַּיִת.

בַּיּוֹן שֶׁהֵקִים מִשָּׁה אֶת הַמְשָׁכָן לְמֻטָּה, הוֹקֵם מְשָׁכָן אַחֵר לְמַעְלָה, כְּמוֹ שֶׁבְּאַרְוֵה, שְׁכַתוֹב הוֹקֵם, וְלֹא פָּרַשׁ עַל יְדֵי מִי. (אֵלֶּה) שֶׁלֹּא הוֹקֵם אֵלֶּה מִסּוּד הָעוֹלָם הָעֲלִיּוֹן, שֶׁהוּא נִסְתָּר וְגִנוּז, עַל יְדֵי הַסּוּד שֶׁל מִשָּׁה, כְּדֵי לְהַתְתַּקֵּן עִמּוֹ.

מִה כָּתוּב לְמַעְלָה? (שְׁמוֹת לו) וַיִּבְאוּ כָּל הַחֲכָמִים הָעוֹשִׂים אֶת כָּל מְלָאכַת הַקֹּדֶשׁ וְגו'. מִי הֵם הַחֲכָמִים הָעוֹשִׂים? אֵלֶּה הֵם יַמִּין וּשְׂמָאל וְכָל שְׂאֵר הַצְּדָדִים, שֶׁהֵם דְּרָכִים וּשְׁבִילִים לְהַפְנִס לְתוֹךְ הַיָּם וּלְמַלֵּא אוֹתוֹ, וְהֵם עָשׂוּ אֶת הַמְשָׁכָן לְמַעְלָה וְהַתְקִינוּ אוֹתוֹ.

כְּמוֹ כֵּן לְמֻטָּה, (שֵׁם) וְעָשָׂה בְּצִלְאֵל וְאַהֲלִיאֵב. זֶה בְּצַד יַמִּין, וְזֶה בְּצַד שְׂמָאל. בְּצִלְאֵל לְיַמִּין, וְאַהֲלִיאֵב לְשְׂמָאל. זֶה מִיְהוּדָה, וְזֶה מִדָּן. וְאַחֵר כֶּף – וְכֹל אִישׁ חָכֵם לֵב, וַיִּבְאוּ כָּל הַחֲכָמִים הָעוֹשִׂים. וְהָרִי בְּאַרְנוֹ, וְהִכְלִי כְּמוֹ שְׁלֵמֻטָּה.

בְּאוֹתוֹ יוֹם שֶׁהוֹקֵם הַמְשָׁכָן הַתְּבַטֵּל הַמּוֹת מִהָעוֹלָם. אֵל תֹּאמַר הַתְּבַטֵּל, אֵלֶּה הַסְּתַלֵּק מִן הָעוֹלָם, שֶׁלֹּא יָכֹל לְשַׁלֵּט, כְּמוֹ שֶׁבְּאַרְנוֹ. מִשׁוּם שֶׁלֹּא יִתְבַטֵּל יִצְרָר הָרַע מִהָעוֹלָם עַד שֶׁיִּבְא מֶלֶךְ הַמְּשִׁיחַ, וְהַקְּדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא יִשְׁמַח בְּמַעֲשָׂיו, וְאֵז – (יִשְׁעִיָּה כה) בְּלַע הַמּוֹת לְנִצְחָה. כְּשֶׁהוֹקֵם הַמְשָׁכָן עַל יְדֵי מִשָּׁה, אֵז נִפְרָד כַּח הַיִּצְרָר הָרַע וְנִכְנָע וְלֹא יָכֹל לְשַׁלֵּט. בְּאוֹתָהּ שָׁעָה נִפְרָד סְמָא"ל, כַּח הַרְגוֹז שֶׁל הַשְּׂמָאל, מֵעַל תַּקְּףָה הַנְּחַשׁ הָרַע, וְלֹא יָכֹל לְשַׁלֵּט עַל הָעוֹלָם וְלֹא יָכֹל לְהַתְחַבֵּר בְּאָדָם וּלְהַסְטוֹת אוֹתוֹ.

רבי יהודה אמר, כשעשו ישראל את העגל, מה כתוב? (שמות לג) ומשה יקח את האהל ונטה לו מחוץ למחנה. מה הטעם? משום שראה יצר הרע שהיה הולך ביניהם. אמר משה: צד הקדשה לא ישרה בתוך צד הטמאה. רבי אלעזר אומר, כל זמן שצד הקדשה שולט, צד הטמאה לא יכול לשלט ונכנע לפניו. ועל כן שנינו, כל זמן שירושלים תהיה מלאה – צור הרשעה תהיה חרבה.

פתיח ואמר, (בראשית כד) ותאמר אל העבד מי האיש הלזה ההלך בשדה לקראתנו ויאמר העבד וגו'. מה כתוב למעלה? ותשא רבקה את עיניה ותרא את יצחק ותפל מעל הגמל. מדוע הצריך לכתב את הפסוק הזה בתורה? ועוד, וכי משום שראתה את יפיו של יצחק (מה הטעם) נשמטה מן הגמל?

א"א, פסוק זה הוא סוד. בא ראה, (ותרא את יצחק. מנין ידעה שהוא יצחק? אלא ותרא את יצחק, ראתה באותה שעה מה שלא ידעה) (בא וראה, בשעה שהגיעה רבקה אל יצחק, שעת תפלת המנחה היתה, ובאותו זמן מתעורר דין בעולם), וראתה אותו ברגז הדין הקשה, וראתה שהרי סיום הרגז הקשה הוא גמל למטה, וזהו סוד המות. ומשום כך נרפנה והשמיטה עצמה מאותו הגמל. שהרי כשסתכל הדין הקשה, אותו גמל מתחזק. ומשום כך השמיטה את עצמה ממנו (סוד של המות. וכאשר הדין הקשה הזה התעורר, אותו גמל התחזק, ומשום כך הרפינה והשמיטה עצמה מאותו גמל) ולא ישבה שם.

בא וראה, הגמל הזה הינו סוד הכתוב (משלי יט) וגמלו ישלם לו. זהו גמול אותם הרשעים, שכתוב (ישעיה ג) אוי לרשע רע כי גמול ידיו יעשה לו. וזהו הגמל שעומד לאכל הכל ולהשמיד הכל, וזהו שמזמן תמיד כנגד (להרג נ"א להזיק) בני האדם. ומשום כך, מי שרואה בחלומו גמל, הראו לו מות שנגזר עליו ונצל ממנו.

בא וראה, צד הטמאה הזה נקרא כך – שגרים מות לכל העולם, וזה היה שהסטה את אדם ואת אשתו, ואותו שרכב עליו הוא סמא"ל, והוא בא להטעות את העולם וגרם מות לכל, ומשום כך בא ושולט על הכל. אדם הוא שהמשיך אותו אליו, וכיון שהמשיך אותו אליו, אז הוא נמשך אחריהם עד שהסטה אותם. ומשום כך אמר שלמה, (משלי ה) ואל תקרב אל פתח ביתה. שכל מי שמתקרב לביתה, אז היא יוצאת ונקשרת ונמשכת אחריו.

וְעַל זֶה רָבְקָה, כְּשֶׁרָאֲתָה שֶׁהָיָה לוֹ לְדַבֵּק בְּצַד הַדִּין הַקָּשָׁה, בִּינּוֹן שֶׁרָאֲתָה אֶת יִצְחָק בְּסוּד הַדִּין הַקָּשָׁה וְרָאֲתָה שֶׁמְאוּתוֹ צַד יוֹצֵא דִין אַחַר תִּקְיָף מִזְהֵמַת הַזֵּהָב, כְּשֶׁרָאֲתָה אֶת זֶה, מִיָּד – וְתַפֵּל מֵעַל הַגָּמַל, כְּדֵי לְהִתְרַפּוֹת מִן הַדִּין מְאוּתָה זֶהָמָה. כְּתוּב (ישעיה טו) קוֹל ה' מִשְׁלֵם גָּמוּל לְאֵיבָיו, מְאוּתָה זֶהָמָה.

בֵּא וּרְאֵה, כְּשֶׁעָשׂוּ יִשְׂרָאֵל אוֹתוֹ מַעֲשֵׂה וּגְרָמוֹ אֶת אוֹתוֹ הַחֲטָא, מָה הַטַּעַם עֵגֹל וְלֹא צַד אַחַר? וְאִם תֹּאמְרוּ שֶׁהֵם בְּחָרוּ עֵגֹל – לֹא כִּף! אֲלֵא הֵם אָמְרוּ, (שמות לב) קוֹם עֲשֵׂה לָנוּ אֱלֹהִים אֲשֶׁר יִלְכוּ לְפָנֵינוּ, וּרְצוֹנוֹ שֶׁל אֶהְרֵן הָיָה לְעַכֵּב אוֹתָם.

אֲרֵא וְדַאי הַמַּעֲשֵׂה נַעֲשֶׂה כְּרֵאוּי, שֶׁהָיָה מִצַּד הַזֵּהָב יוֹצֵאת פְּסֻלַּת כְּשֶׁנִּבְרַר הַזֵּהָב, וּמִשָּׁם מִתְפַּשְׁטִים כָּל אוֹתָם צְדִדֵי הַשְּׂמַאל, שֶׁהֵם הַתּוֹכוֹ שֶׁל אוֹתָהּ פְּסֻלַּת שֶׁל הַזֵּהָב, וְנִפְרָדִים לְכַמָּה צְדָדִים. וְכָל אוֹתָם שֵׁיִשׁ לְהֵם מְרָאָה אָדָם, גִּוֵּן שֶׁל זֵהָב עוֹמֵד בְּהָרִים, כְּשֶׁהַשְּׂמֵשׁ בְּתַקְפוֹ, מִשׁוּם שֶׁתַּקְּף הַשְּׂמֵשׁ מְרָאָה זֵהָב, וּמוֹלִיד אוֹתוֹ בְּאֶרֶץ. וְאוֹתוֹ שֶׁמִּמֶּנָּה בְּאוֹתוֹ הַתַּקְּף שֶׁל הַשְּׂמֵשׁ, הַמְרָאָה שֶׁלוֹ כְּעֵגֹל, וְנִקְרָא (תהלים צא) קָטָב יִשׁוּד צְהָרִים, וְזֶה יוֹצֵא מִתּוֹךְ עֵגֹל הַתּוֹךְ הָאָדָם שֶׁל הַזֵּהָב, וְכָל אֵלֶּה בְּאִים מְאוּתוֹ הַצַּד הָאָדָם, רוּחַ הַטְּמָאָה, שֶׁכָּל אוֹתָם שֶׁנִּפְרָדִים מִרוּחַ הַטְּמָאָה מִתְפַּשְׁטִים בְּעוֹלָם.

וְרוּחַ הַטְּמָאָה הַזֶּה הִיא הַנְּחָשׁ הָרַע, וַיֵּשׁ מִי שְׂרוּכָב עָלָיו, וְהֵם זָכָר וּנְקֵבָה, וְנִקְרָאִים אֵלֶּה, שֶׁהֵם מְזַדְּמָנִים בְּעוֹלָם בְּכָל אוֹתָם הַצְּדָדִים שְׁלֵהֶם, וְרוּחַ הַקִּדְשׁ נִקְרָאת זֹאת, שֶׁהִיא סוּד הַבְּרִית, הָרִשָּׁם הַקְּדוֹשׁ שֶׁנִּמְצָא תְּמִיד עִם הָאָדָם. וְכֵן (ישעיה כה) זֶה ה', (שמות טו) זֶה אֵלֵי. אֲבָל אֵלֹו נִקְרָאִים אֵלֶּה, וְעַל זֶה כְּתוּב אֵלֶּה אֱלֹהֵיךָ יִשְׂרָאֵל. וּמִשׁוּם כִּף כְּתוּב (ישעיה מט) גַּם אֵלֶּה תִשְׁכַּחְנָה, וְאֲנֹכִי – סוּד שֶׁל זֹאת – לֹא אֲשַׁכַּחְךָ. וְכְתוּב (איכה א) עַל אֵלֶּה אֲנִי בּוֹכֶיָה. שְׂאוֹתוֹ חֲטָא גָּרַם לְהֵם לְבַכּוֹת כְּמָה בְּכִיּוֹת.

דְּבַר אַחַר עַל אֵלֶּה אֲנִי בּוֹכֶיָה, מָה הַטַּעַם? מִשׁוּם שֶׁנִּתְּנָה רְשׁוּת לְמָקוֹם הַזֶּה לְשִׁלֵּט עַל יִשְׂרָאֵל וּלְהַחְרִיב אֶת בֵּית הַמִּקְדָּשׁ, וּמִשׁוּם שֶׁנִּתְּנָה לְהֵם רְשׁוּת לְשִׁלֵּט, כְּתוּב עַל אֵלֶּה אֲנִי בּוֹכֶיָה. סוּד הַדְּבַר עַל אֵלֶּה – זֶהוּ צַד הַטְּמָאָה שֶׁנִּתְּנָה לְהֵם רְשׁוּת לְשִׁלֵּט. אֲנִי בּוֹכֶיָה – זוֹ רוּחַ הַקִּדְשׁ שֶׁנִּקְרָאת אֲנִי.

וְאִם תֹּאמַר, הֲרֵי כְּתוּב (דברים כח) אֱלֹהֵי דְבָרֵי הַבְּרִית – כִּךְ הוּא וְדָאֵי. שְׁכַל אוֹתָם שְׁלֹא מִתְקִימִים אֶלָּא מִתּוֹךְ אֱלֹהֵי, שְׁשָׁם כָּל הַקְּלָלוֹת, כְּמוֹ שֶׁבְּאַרְנוֹ שֶׁהוּא אָרוּר, שְׁכְּתוּב (בראשית ג) אָרוּר אַתָּה מְכַל הַבְּהֵמָה. וּמִשׁוּם כִּךְ הַקְּדִים וְאָמַר אֱלֹהֵי, שְׁעוֹמֵד לְמִי שְׁעֵבֵר דְּבָרֵי הַבְּרִית. (ויקרא כז) אֱלֹהֵי הַמְּצוֹת אֲשֶׁר צִוָּה ה' אֶת מֹשֶׁה, מִשׁוּם שְׁמִצּוֹת הַתּוֹרָה לְטַהֵר אֶת הָאָדָם, וְלֹא יִסְטֶה מִהַדְרֵךְ הַזֶּה, וְיִשְׁמַר מִשָּׁם וְיִפְרֹד מֵהֶם.

וְאִם תֹּאמַר, (בראשית ו) אֱלֹהֵי תוֹלְדֵת נֹחַ נֹחַ – כִּךְ הוּא וְדָאֵי. שְׁהֲרֵי יֵצֵא חָם, שֶׁהוּא אָבִי כְנַעַן, וְכְתוּב (שם ט) אָרוּר כְּנַעַן, וְהוּא סוּד זֶה שֶׁל אֱלֹהֵי. וְעַל זֶה כָּל אֱלֹהֵי הַתּוֹךְ פְּסֻלַת הַזֶּהָב, וְאַהֲרֹן הַקָּרִיב זֶהָב, שֶׁהוּא הַצַּד (הַאֲחֵר) שְׁלוֹ, שֶׁהוּא כְּלוּל בְּתַקְוָה הָאֵשׁ, וְהַכֹּל אֶחָד, וְצַד זֶה זֶהָב וְאֵשׁ.

וְרוּחַ הַטְּמָאָה שֶׁתְּמִיד נִמְצָאת בְּמִדְבָּר, מְצָאָה מְקוֹם בְּאוֹתוֹ זְמַן לְהִתְחַזֵּק בּוֹ. וּמָה שֶׁהָיוּ יִשְׂרָאֵל טְהוּרִים מֵאוֹתָהּ זֶהָמָה רֵאשׁוֹנָה שֶׁהִטִּיל בְּעוֹלָם וְגָרַם מוֹת לְכָל – כְּשֶׁעָמְדוּ עַל הַר סִינַי גָּרַם לָהֶם כְּמוֹ מִקְדָּם לְטַמְּא אוֹתָם וּלְהִתְגַּבֵּר עֲלֵיהֶם, וְגָרַם מוֹת לָהֶם וּלְכָל הָעוֹלָם וּלְדוֹרוֹתֵיהֶם אַחֲרֵיהֶם. זֶהוּ שְׁכְּתוּב (תהלים פב) אֲנִי אִמְרֵתִי אֱלֹהִים אֲתָם וְגו'. אֲכֵן כְּאָדָם תְּמוֹתוֹן וְגו'. וּמִשׁוּם כִּךְ אַהֲרֹן חָזַר אַחַר כִּךְ לְהִטְהַר בְּסוּד הָאֲמוּנָה הָעֲלִיּוֹנָה בְּאוֹתָם שְׁבַעָה יָמִים קְדוּשִׁים, וְאַחַר כִּךְ לְהִטְהַר בְּעֵגֶל.

וּבֵא רָאָה, בְּכָל רְצָה אַהֲרֹן לְהִטְהַר, שֶׁאֵלּוּ הוּא לֹא הָיָה, לֹא הָיָה יוֹצֵא עֵגֶל. מָה הַטְּעַם? מִשׁוּם שֶׁאַהֲרֹן הוּא יָמִין, וְהוּא חֵזֶק הַשְּׁמֶשׁ, וְהַזֶּהָב מֵהַשְּׁמֶשׁ. רוּחַ טְמָאָה יִרְדֶּה וְנִכְלָלָה שָׁם, וְיִשְׂרָאֵל נְטֻמָּאוּ, וְהוּא נְטֻמָּא, עַד שֶׁנִּטְהָרוּ.

מָה הַטְּעַם נְטֻמָּא? מִשׁוּם שֶׁיֵּצֵא עֵגֶל, שֶׁהוּא מְצַד הַשְּׁמָאֵל, שֶׁהוּא שׁוֹר, וּמִימֵינוּ עֵגֶל. וְהוּא שְׁמָאֵל כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר, שְׁכְּתוּב וּפְנֵי שׁוֹר מֵהַשְּׁמָאוֹל לְאַרְבַּעַתָּן. וְאַהֲרֹן שֶׁהוּא יָמִין, נִכְלָל בּוֹ שְׁמָאֵל וְיֵצֵא עַל יָדוֹ. וְעַל כֵּן נִתֵּן לוֹ עֵגֶל, כְּמוֹ שֶׁהוּא גָרַם.

וּמִשׁוּם כִּךְ, כְּשֶׁרוּחַ הַטְּמָאָה הַזֶּה מִתְגַּבְּרַת וְשׁוֹלֵטת כְּמִקְדָּם עַל הָעוֹלָם, שֶׁהֲרֵי בְּזִמְן שֶׁחָטְאוּ יִשְׂרָאֵל, הִמְשִׁיכוּ עֲלֵיהֶם אוֹתוֹ יֵצֵר הָרַע כְּמִקְדָּם. כְּשֶׁנִּטְהָרוּ יִשְׂרָאֵל וְרָצוּ לְהִטְהַר, הִצְטַרְכוּ לְהַקָּרִיב שְׁעִיר, מִשׁוּם שֶׁשְׁעִיר הוּא חֵלְקוֹ שֶׁל אוֹתוֹ יֵצֵר הָרַע, אוֹתוֹ רוּחַ טְמָאָה שֶׁאֲמַרְנוּ.

כתוב (תהלים קו) וַיִּמְרוּ אֶת כְּבוֹדִים בְּתַבְנִית שׁוֹר אֲכַל עֵשֶׂב. מה זה תַּבְנִית שׁוֹר? זה עֵגֶל. שׁוֹר מֵצַד הַשָּׁמַאל, אֲהַרְן יְמִין, וְנִכְלָל בו שְׂמַאל וְהַתְּגַבֵּר בו וַיֵּצֵא עַל יָדוֹ. בא וּרְאֵה, וַיִּמְרוּ אֶת כְּבוֹדִים – זו שְׂכִינָה שֶׁהִלְכָה לְפָנֵיהֶם, וְהִחְלִיפוּ אוֹתָהּ בְּמָקוֹם טָמֵא, אֵל אַחֵר. וּמִשׁוֹם כֵּן לֹא עִבְרָה הַזֵּהֶמָּה הַזוּ מִהָעוֹלָם עַד אוֹתוֹ זְמַן שֶׁיַּעֲבִירֶנָּה הַקָּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא מִהָעוֹלָם, כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר (זכריה יג) וְאֵת רוּחַ הַטְּמָאָה אֲעֵבִיר מִן הָאָרֶץ, וְהָרִי בְּאֲרָנוּ.

כתוב (שמות לב) וַיַּעֲשֶׂהוּ עֵגֶל מִסֶּכֶה, וְכָתוּב וְאֲשַׁלְּכֵהוּ בְּאֵשׁ וַיֵּצֵא הָעֵגֶל הַזֶּה. מִשְׁמַע שְׁלֹא עָשָׂה אוֹתוֹ. אִם כֵּן, מַה זֶה וַיַּעֲשֶׂהוּ? אֵלָּא וְדָאֵי כְּמוֹ שֶׁבְּאֲרָנוּ, שֶׁאֵלְמֵלֵא אֲהַרְן לֹא הִתְגַּבְּרָה רוּחַ הַטְּמָאָה לְהַכְלִיל בְּזֵהָב, אֲבָל כָּל תְּקוּן שְׁצָרִיף, יֵשׁ לְבָנוֹת אוֹתוֹ (לְהַתְּרוּת).

בא וּרְאֵה, יֵשׁ מִי שֶׁעוֹשֶׂה כְּשָׁפִים וּמְצַלִּיחַ בְּיָדוֹ. וַיֵּשׁ מִי שֶׁעוֹשֶׂה אוֹתָם בְּאוֹתוֹ גִּוֹן מִמֶּשׁ וְלֹא מְצַלִּיחַ בְּיָדוֹ, שֶׁהָרִי לְמַעֲשִׂים הַלְלוֹ צָרִיף אָדָם מְכָשֵׁר.

בא וּרְאֵה מִבְּלַעַם, שֶׁהוּא הָיָה מְכָשֵׁר לְאוֹתָם הַכְּשָׁפִים שְׁלוֹ לְהַצְלִיחָה בְּיָדוֹ, מִשׁוֹם שֶׁכָּתוּב (במדבר כד) וַנֹּאֵם הַגִּבֹּר שְׁתָּם הָעַיִן. שְׁתָּם הָעַיִן וּסְתוּם הָעַיִן הַכֹּל אֶחָד. שְׁעַיִן אַחַת סְתוּמָה תְּמִיד, וּמִרְאֵה עַיִנָיו לֹא הָיָה בְּדֶרֶךְ יִשְׂרָאֵל. מוֹם הָיָה לוֹ בְּעַיִנוֹ. כְּתוּב (ויקרא טז) וְשַׁלַּח בְּיַד אִישׁ עֵתִי, מִזְמַן בְּכָל, הַמִּרְאֵה שֶׁל עַיִנָיו שְׁלֹא כְּשׁוֹרָה. אֲבָל רוּחַ הַקָּדוֹשׁ, מִי שֶׁיִּשְׁתַּמֵּשׁ עִמָּה מַה כְּתוּב? (שם כא) כָּל אִישׁ אֲשֶׁר בוּ מוֹם לֹא יִקְרַב אִישׁ עוֹר אוֹ פֶּסֶח.

ובא הַכֹּל הַתְּקַן לְרוּחַ הַטְּמָאָה לְתַתּ לָהּ מָקוֹם לְשֵׁלֵט. מִצָּא מְדַבֵּר שֶׁהוּא חָרַב מִהַכֹּל, כְּכָתוּב (דברים ח) נִחַשׁ שָׁרָף וְעַקְרָב וְגוֹ', שֶׁמֶשֶׁם הוּא הַשְּׁלֵטוֹן שְׁלוֹ. מִצָּא זֵהָב מִסְפִּיק כְּרָאוּי. מִצָּא אֲהַרְן כְּדִי לְהִתְחַזֵּק בְּיָמִין וְלְהַכְלִיל בוּ. אִזּוֹ הַשְּׁלִים אֶת מְקוֹמוֹ כְּרָאוּי, וַיֵּצֵא וַנְּשַׁלֵּם הַמַּעֲשֶׂה.

ומנין לָנוּ שְׁרוּחַ טְמָאָה הָיְתָה? שֶׁכְּתוּב (שמות לב) אֲנָא חָטָא הָעָם הַזֶּה חָטָאָה גְדוֹלָה. זוֹ רוּחַ הַטְּמָאָה, נִחַשׁ הַקָּדְמוֹנִי, כְּפִי שֶׁאֲמַרְנוּ בְּכַמָּה מְקוֹמוֹת. וּבְזְמַן שֶׁרָצָה אֲהַרְן לְהַטְהֵר, הַקָּרִיב עֵגֶל מֵאוֹתוֹ הֵצִד לְעִשׂוֹת בוּ דִין. כְּרָאוּשׁוֹנָה עָשָׂה אוֹתוֹ לְשֵׁלֵט, וְעַכְשָׁו שֶׁעָשָׂה בוּ דִין לְהַכְנִיעוֹ, שֶׁהָרִי כְּשֶׁנַּעֲשָׂה דִין בְּצַד הַזֶּה, נִכְנָעִים כָּל אוֹתָם שְׁשׁוֹלְטִים מִצְדוֹ.